

Основні принципи В. н., розроблені Т. В. Ахутіною, Е. С. Бейн, Ж. М. Глозман, О. Р. Лурією, Л. С. Цветковою та ін.: поетапність, системність, нейропсихологічна кваліфікація дефекту, рівневий підхід до аналізу та подолання порушення, опора на збережені: а) ланки в психологічній структурі функції; б) аферентні ланки у структурі функціональної системи; в) форми діяльності, зовнішнє програмування відновлювальної функції.

Напрями В. н.: 1) внутрішньосистемна перебудова, використання «резервної» ланки функціональної системи; 2) міжсистемна перебудова порушеної функції, опора на збережені ланки, вироблення обхідних шляхів; 3) свідома перебудова, що передбачає довільне засвоєння нових способів для реалізації пошкодженої функції; 4) лікувальна терапія; 5) інтерактивна взаємодія, забезпечення мотиваційної основи для особистісних змін, вирішення реабілітаційних завдань (див. Афазія).

Актуальними питаннями залишаються вивчення соціально-психологічних аспектів В. н., створення комплексних методів (психологічний + медикаментозний вплив) та розширення сфери їх застосування, розроблення ефективних шляхів коригування особистості з порушеннями вищих психічних функцій.

Лит.: 1. Chomsky, N, Tsvetkova, L. S. etc. She began to help patients as a practical speech therapist.

Юлія Рібцун

ВДОБРАЖЕНЕ МОВЛЕННЯ – репродуктивне мовлення у вигляді повторного індивідуального (фронталь-

ного) промовляння окремих лексем, словосполучень або речень. Разом зі спряженим мовленням (див. Спряжене мовлення) використовують як готовий зразок на початкових етапах логопедичної роботи з виправлення мовленнєвих порушень, зокрема заїкання (див. Заїкання, Логопед, Порушення мовлення).

Лит.: 1. Кондратенко В., Ломоносов В. Заїкання: феноменологія та основні напрями реабілітації: навч. посіб. К.: КНТ, 2006. 70 с.

Юлія Рібцун

ВІЗУАЛЬНА (ЗОРОВА) ДЕПРИВАЦІЯ – недостатність, недовантаження системи аналізаторів, що спостерігається в умовах ізоляції чи внаслідок порушення роботи органів чуття. Виникнення В. д. обумовлене недостатнім рівнем надходжень сенсорних стимулів, або їх обмеження, що призводить до інформаційної (когнітивної) депривації, яка перешкоджає формуванню адекватних уявлень про навколишній світ. В. д. викликає психічний стан, що виникає в результаті тривалого обмеження можливостей дитини для задоволення достатньою мірою її основних психічних потреб. Критичними щодо цього є перші 3–5 років життя. Для усунення наслідків В. д. насамперед необхідні покращення соціально-психологічних умов життєдіяльності дитини: активна стимуляція, посилення емоційних контактів, розвиток соціальних контактів і т. д.

Лит.: 1. Спеціальна педагогіка. Понятійно-термінологічний словник / За ред. В. І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

Олег Легкий